

Pionirski dom

Estetska vzgoja otrok in mladine v devetih oddelkih

Otroci so tako neposredni, spontani, bogati izvornih in iskrenih misli, da jim moramo prisluhniti in jim dati možnost, da v svojem prostem času bogatijo znanje in sproščajo svojo ustvarjalnost. Siriti in razvijati dejavnost otrok na področju estetske vzgoje je program Pionirskega doma. So tisti, ki bi želeli, so tisti, ki so potrebni, nekateri pa zelo potrebni take vzgoje, ki bi jih bogatila, vzpodbujala ali pa odvrčala od početij, ki ni njihovo, ampak se je nehotno vrnilo mednje.

Pionirski dom v naši občini je do danes edini tak dom v Sloveniji. Ustanovljen je bil leta 1963, še pred njim pa so delovali nekateri oddelki kot samostojne ustanove. Pomen Pionirskega doma pa ni omejen z geografsko mejo naše občine, ampak posredno ali neposredno vključuje otroke drugih ljubljanskih in ostalih slovenskih občin.

Posredna oblika vključevanja se izraža v nalogi, da vključi čim več otrok v oddelke estetske vzgoje, kjer naj bi pedagogi in organizirano delo pripomogli k oblikovanju harmonično razvitih in družbeno aktivnih oseb. Vendar se že zaradi geografskih razsežnosti mesta in drugih močih in nemogočih razlogov ne morejo neposredno vključiti vsi otroci našega mesta. Še težje, ali pa celo nemogoče, pa je za mladino, ki ne živi v Ljubljani.

Zato ima velik pomen eksperimentalno, poučevalno in mentorsko delo. V tej smeri so že marsikaj naredili: priredili vrsto seminarjev in tečajev, izdali razno glasbeno literaturo, pripravili vzgojne pripomočke, izdelali nekatere metode dela itd. Še vedno pa iščejo nove oblike, da bi storili še več. S tesnejšim sodelovanjem vseh, ki jim je skrb vzgoja naše mladine, lahko dosežejo, da bodo programi boljši in popolnejši, da bo več strokovnega kadra za tovrstno delo in da bo popolnejša estetska vzgoja zajela čim več otrok. Pedagogi, študentje in vsi tisti, ki žele spoznati to delo, bodo sami našli pot v Pionirski dom. Prav na ta način se dejavnost Pionirskega doma širi tudi izven svoje hiše.

Težko je najti način, kako bi posamezniku konkretno pokazali delo tega doma. Če bi zajeli vse v celoto, bi to lahko postalo le teoretično razpravljanje. Zato je najbolje, da na kratko prikažemo vsako dejavnost posebej. Na ta način bo vsakdo najlažje našel dejavnost, ki ga zanima, pa ne ve, kaj pravzaprav nudi otroku, ali ne ve, kako bi se vključil. Marsikdo niti ne pozna vseh dejavnosti, saj jih je kar devet. Program v vseh oddelkih je prilagojen starostni skupini in stopnji razvoja otrok.

Mladinsko gledališče

Pri izbiri repertoarja mladinskega gledališča dajejo poudarek slovenskim in jugoslovanskim mladinskim tekstom, poleg tega še odrskemu oblikovanju klasičnih in sodobnih del iz svetovne mladinske dramatike. Uprizorjajo pa tudi nove gledališke vrste kot je sodobni muzikal, priljubljene recitale poezije in proze v govorno pesni in glasbeni interpretaciji, noveletne predstave, delo ali dva pa pripravijo tudi za šole II. stopnje.

Vedno skušajo pripraviti predstave, ki so hodijo vsebinsko in problematsko zanimive in mladim blizu ali pa so sestavni del splošne in gledališke izobrazbe, ki jih mladina v ostalih gledališčih nima priložnosti videti. Mladini želijo nuditi kaj drugega in več kot so standardne pravljice, saj hočejo, da si mladina oblikuje lastno podobo v sodobnem gledališkem svetu.

Mladinsko gledališče ima svoj lastni profesionalni ansambel, ki pa je številčno premajhen, da bi lahko izpolnil vse naloge, ki bi jih gledališče za mladino moralo. Pionirski dom želi povečati svoj ansambel, vendar je to vprašanje finančnih sredstev.

Mladinsko gledališče vsako leto uprizori približno 155 predstav, od tega je okrog 95 predstav v Ljubljani, ostale pa so v drugih krajih Slovenije. Predstave so lepo obiskane, kar dokazuje, da ima gledališče svoje mesto v slovenskem kulturnem življenju.

Pionirska knjižnica

Pionirska knjižnica ima približno 40.000 zvezkov. Njen osnovni namen je izposojanje knjig, poleg tega pa nudi še razne oblike literarne vzgoje, organizira ure pravljic, knjižne uganke, pogovore o knjigah, obiske pisateljev, sodeluje v tekmovanju šolarjev za bralno značko itd.

Filmska vzgoja

Ta oddelk razvija tiste oblike dela, ki omogočajo mlademu človeku, da ob gledanju filma razbija svoj čustveni in miselni svet. Spozna naj, kaj je dobro in kaj ne.

Film je še vedno eno najbolj priljubljenih razvedril in se ga zato lahko koristno uporabi kot vzgojno sredstvo. Zato je pred vsako predstavo uvodna beseda, s katero skušajo pokazati namen filma.

Poleg tega so organizirani še filmski in kino klubi. Klub mladih prijateljev filma je namenjen otrokom osnovnih šol. S predavanji in razgovori naj bi pri šolarjih, ki se v ta klub vključijo, razvil filmsko občutljivost in sposobnost vrednotenja. V mladinski filmski klub se vključijo srednješolci, ki žele izpolniti svoje znanje iz filmske zgodovine. Klub ljubiteljev filma združuje srednješolce in študente, ki se s filmom intenzivno ukvarjajo. Namen kluba je omogočiti stik s pomembnimi dogajanjimi doma in po svetu. Ker sta amaterski in kratki film znanilca novega, je največ večerov posvečenih prav njim.

Pionirji, ki imajo željo po ustvarjanju kratkih filmov, lahko postanejo člani Pionirskega kino kluba. Tu dobe potrebno znanje.

Lutkovna vzgoja

Predšolski otroci prinese v krožek ljubezen do lutk in nagnjenje do posnemanja. V krožku nato pripovedujejo znane pravljice in pri tem

uporabljajo ročne lutke. Na ta način bogate besedni zaklad, boljšajo način izražanja, izpopolnjujejo pravilno in hitro razumevanje.

Otroci tudi sami, po lastni fantaziji, izdelujejo lutke.

Učenci osemletik že študirajo zahtevnejše igre in se seznanjajo s sestavo in abecedo gibanja lutk ter dramaturgijo. Člani te starosne skupine sestavljajo lutkovni ansambel, ki gostuje v otroških vrtcih in šolah, vsakokrat za Novo leto pa obišče tudi delovne kolektive. Dvakrat je bil izbran za nastop na »Festivalu otroka« v Šibeniku, kjer je prejel različna priznanja.

Dijaki in študentje sestavljajo posebno eksperimentalno skupino, ki izvaja svoj program za odraslo publiko. Nekaj predstav so priredili tudi za najmlajše.

Proučevalna dejavnost oddelka je namenjena tudi lutkarjem-amaterjem. Imajo pa še predavanja na višji šoli za zdravstvene delavce, kjer je lutkarstvo postalo učni predmet za terapevte (rehabilitacijska dejavnost bolnika).

Gledališka vzgoja

Pri sodobni gledališki vzgoji ne gre za velike gledališke dosežke in odkrivanje mladih zvezdnikov, zato pri sprejemanju v tečaj ni nobene selekcije in avdicije, ampak sprejmejo vsakogar, ki ima veselje do igre. Namen gledališke vzgoje ni priprava na poklicno gledališko delo, ampak predvsem vzgoja bodočega kulturnega občinstva.

Vključi se lahko mladina od 5. do 25. leta starosti in je razdeljena v štiri starostne skupine. Vsako leto prirede tudi nekaj javnih nastopov.

Likovna vzgoja

Likovno ustvarjanje pomeni plemenito igro, kjer se otrok iskreno izpove. Otroci, ki riše ali kakorkoli upodabljajo, ne more biti brezbrizni do sveta, ki ga obdaja. Ob upodabljanju nekakega predmeta ali bitja opazuje, ga spoznava in se vanj vživlja.

Tečaj likovnega oddelka obiskuje mladina od 5. do 19. leta starosti. Tečajniki so otroci, ki imajo nagnjenje in izrazitejšo sposobnost za likovno izražanje in tisti, ki bi radi te vrste sposobnosti razvili, pa tudi otroci, ki so prvotno pasivni in jih njihovi starši želijo na ta način razbhati.

Delo poteka v treh ateljejih: slikarskem, kiparskem in grafičnem. Tečajnik obiskuje vsakega od ateljev po tri mesece. Tako se lahko pri otroku odkrijejo posebna nagnjenja do ene izmed likovnih vrst. Svoje dosežke pokažejo otroci na rednih razstavah oddelka ter na raznih razstavah otroških likovnih del v širšem okviru doma in na tujem.

Glasbena vzgoja

Osnovni obliki delovanja tega oddelka so vokalne in instrumentalne skupine. Vokalne skupine se pripravljajo za samostojne koncerte, za sodelovanje na raznih proslavah in zborovskih prireditvah, za srečanja mladinskih pevskih zborov, radi se odzovejo vabilom iz tujine. Podobno je delo v instrumentalnih oddelkih. Lani so sestavili še posebno skupino otrok za delo z Orffovimi instrumenti.

Lepo priznanje temu oddelku je, da so bile vokalne skupine določene kot hospitalni oddelki za šolske zore in zborovodje. Največ težav imajo, ker morajo usklajevati vaje in večimenski pouk v osnovnih šolah.

Pouk tujih jezikov

Mladino od 5. do 18. leta se tamkaj lahko učijo angleščine in nemščine. S poukom začne že v predšolski dobi. Takrat imajo otroci najboljše sposobnosti za pridobivanje novih jezikovnih navad in pravilne izgovorjave. Vsako leto sprejemajo na novo le predšolske otroke, ki jih potem strnjeno poučujejo do konca srednje šole.

Vse delo je v veliki meri osnovano na eksperimentalnem delu, na uvajanju in preizkušanju novih učbenikov in metod dela z učenci.

Družabna vzgoja

Oddelk goji v svojih tečajih in na prireditvah sistematičen pouk družabnih in ljudskih plesov, spoznavanje pesne glasbe in si prizadeva, da bo mladino vzgojil v kulturnem vedenju ter dvigal kulturno raven zabavnih prireditvev.

Zal pa zaradi neredov Festivalne dvorane za svoje plesne ne morejo več uporabljati maturnantje in bruci. Še vedno pa so v njej elitne prireditve.

To so torej dejavnosti Pionirskega doma. Mladinsko gledališče, Pionirska knjižnica in deloma še oddelki za filmsko vzgojo pomagajo pri razvoju posameznika, da se od pasivnega gledalca spremeni v človeka, ki ve, kaj mu je hotela predstava ali knjiga povedati. V vseh ostalih oddelkih pa mladi aktivno izpopolnjujejo svoje znanje in globlje spoznavajo umetnost, pridobivajo izkušnje, razvija se jim lastna fantazija...

Na ta način mlademu človeku ni več tuje delo, vaje, predmeti... ki so potrebni, da neko delo nastane, ni mu več neznan pot, ki je potrebna, da se nekaj nauči. Pionirski dom je odprt za vsakogar in le od posameznika je odvisno, ali bo izbral možnost, ki se mu ponuja.

Občinska ljudska knjižnica se duši

400 knjig shranjenih na privatni podstrehi

Ze zdavnaj preskromni prostori bežigradske ljudske knjižnice nasproti Gospodarskega razstavišča postajajo iz meseca v mesec manjši. Knjižnica letno nabavi 1.200 novih knjig, čeprav bi si jih morala najmanj še enkrat toliko (novitete), vendar nima kam z njimi. Da bi si pomagala za prvo silo, je štiristo knjig vskladiščila na podstrešju privatnega stanovanja...

Stiri tisoč rednih obiskovalcev ljudske knjižnice si je lani izposodilo 85 tisoč knjig, kar je nenormalno veliko. Vsaka knjiga se je torej obrnila štirikrat, namesto da bi se dvakrat do trikrat, kot je običajno.

Ljudska knjižnica Bežigrad vegetira na 74 kv. metrih prostora, ima šest zaposle-

nih, odprta pa je dopoldne in popoldne.

Govornice, da bo dobila svoj prostor pod soncem skupaj s krajevno skupnostjo Stadion, so že zdavnaj zbledele. Tudi vse druge variante, po katerih naj bi si priborila večji prostor s čitalnico, po mnenju upravnice Alenke Zupan ne prihaja v poštev, ker knjižnica lahko služi svojemu namenu samo v centru občine, skratka ob Titovi cesti. Varianta, po kateri naj bi v bližnji prihodnosti knjižnica dobila prostor med Podmilščakovo ulico in šolo Vita Kraigherja, je potemtakem brezpredmetna.

Kolektiv Ljudske knjižnice Bežigrad je lani pomagal na novo preurediti vse osnovnošolske knjižnice za Bežigra-

dom, razen v Dolu (sprememba sistema: iz mehaničnega na vsebinskega, kar je prvi tovrstni poseg v Sloveniji). Samo na naših šolah so tako spravili v red 30.000 knjig.

Prostore za novo večjo knjižnico s čitalnico bi moral najno dobiti, saj občani stalno povprašujejo za časniki in revijami, ki so v zadnjem času prinesli pomembnejše in aktualne sestavke.

Na okroglih 42.000 Bežigradčanov je spričo pomanjkanja prostora v knjižnici komaj 4.000 stalnih bralcev oziroma manj kot 10 odstotkov vseh občanov (kljub odsleju urejenim šolskim knjižnicam), kar je v primerjavi z evropskim povprečjem izredno malo.

Trenutno ljudje najbolj povprašujejo po knjigi »Letališče«, slej ko prej pa je še zmeraj najbolj brana Svetinova »Ukaza«. Zelo občutno narašča tudi povpraševanje po poljudno — znanstvenih knjigah. Dobro četrtino vseh bralcev še zmeraj predstavlja mladina, kar dokazuje, da tudi urejene šolske knjižnice še niso odpomogle povpraševanju.

Posebej žalostno je, da v knjižnici dan in noč gori luč, da se niti uslužbenci nimajo več kam uvesti, kaj šele obiskovalci.

—ne

Za nagradni sklad Staneta Severja

Občinska skupščina med ustanovitelji

V spomin na velikega slovenskega igralca Staneta Severja so ustanovili sklad, ki bo nagradjeval najboljše stvaritve slovenskih igralcev; do deljeval bo tudi stipendije.

Sklad so ustanovili na pobudo delavskega sveta Gorenjske predilnice iz Škofje Loke. Pobudo so takoj podprli tamkajšnja občinska skupščina, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo ter Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije. Pridružijo se lahko tudi de-

lovnne organizacije, samoupravne skupnosti in občani. Najmanjši prispevek znaša 1.000 din.

Toliko je za to pomembno kulturno institucijo prispevala tudi bežigradska občinska skupščina, ki se je vključila med ustanovitelje sklada Staneta Severja.

Kulturno srečanje v Festivalni dvorani

Zveza kulturno-prosvetnih organizacij mesta Ljubljane je v počastitev Prešernovega dne priredila večer s kulturnim programom za kulturno-prosvetne delavce v družtvih. Sodelovala so kulturno-prosvetna društva iz vseh petih ljubljanskih občin. Iz Bežigrada je nastopila folklorna skupina prosvetnega društva Savlje-Kleče in pevski zbor »Posavjec delavsko-prosvetnega društ-

va »Svoboda« Ježica — Stožice.

Na zboru kulturno-prosvetnih delavcev ljubljanskih društev so najpriaznevnejšim podelili priznanja in nagrade. Iz bežigradskih društev so priznanja dobili: Janez Markelj in Roman Novelli (PD Savlje — Kleče), Minka Šimenc (KUD Jurij Flajšman Beričevo) in Franc Morela (DPD Svoboda Dol).

S. K.